

POSTANOWIENIE

6 maja 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

Prezes SN Joanna Misztal-Konecka

na posiedzeniu niejawnym 6 maja 2026 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa J.F. i Ł.F.
przeciwko syndykowi masy upadłości G. spółki akcyjnej w W.
o ustalenie,
na skutek skargi kasacyjnej syndyka masy upadłości G. spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z 14 maja 2024 r., V ACa 1841/23,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od syndyka masy upadłości G. spółki akcyjnej w W. na rzecz J.F. i Ł.F. kwoty po 1350 (tysiąc trzysta pięćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego;**
- 3. nakazuje zwrot z kasy Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz syndyka masy upadłości G. spółki akcyjnej w W. 3668,25 zł (trzy tysiące sześćset sześćdziesiąt osiem złotych dwadzieścia pięć groszy) tytułem części opłaty kasacyjnej.**

(K.W.)

UZASADNIENIE

1. Wyrokiem z 14 maja 2024 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie oddalił apelację pozwanego syndyka masy upadłości G. spółki akcyjnej w W. od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z 30 września 2021 r., w sprawie z powództwa J.F. i

Ł.F. o ustalenie, ewentualnie o zapłatę, oraz orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego.

2. Od wyroku Sądu Apelacyjnego skargę kasacyjną wywiodła strona pozwana, wskazując na naruszenie art. 180 § 1 pkt 5 lit. b w zw. z art. 174 § 1 pkt 4 k.p.c. w zw. z art. 144 i 145 w zw. z art. 263 i 236 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe (dalej: „pr.up.”) oraz art. 179 § 3 zd. 1 i art. 391 § 1 k.p.c.; art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. w zw. z art. 144 ust. 1 i art. 145 w zw. z art. 263 i 96 pr.up. oraz art. 179 § 3 zd. 1 i art. 174 § 2 zd. 2 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.; art. 316 § 1 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 144, 145 i 263 pr.up.; art. 189 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.; art. 385¹ § 1 w zw. z art. 385¹ § 3 k.c.; art. 385² k.c.; art. 385¹ § 2 w zw. z art. 385¹ § 1 k.c. i art. 58 § 3 k.c.; art. 56 k.c. w zw. z art. 69 ust. 2 pkt 4a i ust. 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (dalej: „pr.bank.”); art. 58 § 1 w zw. z art. 69 ust. 1 i 2 pr.bank.

3. Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, powołując się na występowanie w sprawie przesłanek określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

Podał, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne i potrzeba wyjaśnienia, czy postępowanie sądowe z powództwa kredytobiorcy o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego z umowy kredytu waloryzowanego (indeksowanego albo denominowanego) do waluty obcej, wytoczone przeciwko upadłemu bankowi (kredytodawcy), jest sprawą o wierzytelność, która podlega zgłoszeniu do masy upadłości w rozumieniu art. 145 ust. 1 pr.up. i tym samym podlega zawieszeniu na podstawie art. 174 § 1 pkt 4 lub art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. w zw. z art. 144 ust. 1 i w zw. z art. 145 ust. 1 pr.up. do czasu rozpoznania zgłoszenia wierzytelności na liście wierzytelności lub, odpowiednio, odmowy uwzględnienia wierzytelności na liście i wyczerpania trybu określonego ustawą.

W ocenie skarżącego w sprawie zachodzi również potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, tj. art. 174 § 1 pkt 4 k.p.c. w zw. z art. 144 ust. 1 i w zw. z art. 145 ust. 1 pr.up. oraz art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. w zw. z art. 144 ust. 1 w zw. z art. 145 ust. 1 pr.up.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

4. Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także usunięcie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie służy zaś merytorycznej ocenie skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek (art. 398⁴ § 2 k.p.c.), gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Dla spełnienia wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. konieczne jest zawarcie w skardze kasacyjnej odrębnego wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, zawierającego profesjonalny wywód prawny nawiązujący do wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. przesłanek przedsądu ze wskazaniem, które z nich występują w sprawie i z uzasadnieniem stanowiska skarżącego (postanowienie SN z 26 kwietnia

2006 r., II CZ 28/06). Ze względu na odmienny cel instytucji przedsądu i jej odrębne oraz kwalifikowane przesłanki, wskazanie i uzasadnienie okoliczności decydujących o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie może polegać na odwołaniu się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. W prawidłowo sporządzonej skardze kasacyjnej oba powyższe elementy muszą pojawić się oddzielnie i autonomicznie. Sąd Najwyższy nie jest bowiem trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę kasacyjną, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia, wnoszonym i rozpoznawanym nie tylko w interesie skarżącego, ale przede wszystkim w interesie publicznym.

5. Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (postanowienie SN z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01), a jednocześnie być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienia SN: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02, i z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08).

Natomiast oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na potrzebie wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga wykazania, jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, jest przedmiotem rozbieżnej wykładni w judykaturze sądowej i na czym rozbieżność ta polega, co wymaga przytoczenia orzeczeń sądów wydanych w takich samych lub istotnie zbliżonych stanach faktycznych, względnie, jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, wymaga interpretacji ze strony Sądu Najwyższego, z czego potrzeba ta wynika i z jakich powodów dotychczasowy dorobek doktryny i orzecznictwa jest w tej mierze niewystarczający. Nieodzowne jest ponadto, podobnie jak w przypadku przyczyny kasacyjnej określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., wykazanie związku między oczekiwaną od Sądu Najwyższego wykładnią

prawa a wynikiem postępowania kasacyjnego (postanowienia SN: z 15 października 2002 r., II CZ 102/02; z 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14, i z 19 czerwca 2018 r., IV CSK 56/18).

6. Skarga kasacyjna strony pozwanej nie zawiera argumentów dostatecznych dla uznania, że skarżący skutecznie wykazał, że w sprawie zachodzą powołane przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

Przedstawione przez skarżącego, jako przyczyna przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, zagadnienie prawne zostało rozstrzygnięte uchwałą Sądu Najwyższego z 19 września 2024 r. (III CZP 5/24, OSNC 2025, nr 4, poz. 42), w której wskazano, że postępowanie sądowe z powództwa kredytobiorcy będącego konsumentem o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego z umowy kredytu, prowadzone przeciwko bankowi, co do którego w toku postępowania ogłoszono upadłość, nie jest sprawą o wierzytelność, która podlega zgłoszeniu do masy upadłości w rozumieniu art. 145 ust. 1 pr.up., a tym samym może być podjęte z chwilą ustalenia osoby pełniącej funkcję syndyka.

Sąd Najwyższy wyjaśnił, że niewskazanie w art. 145 ust. 1 pr.up. wprost spraw o ustalenie nie powinno skłaniać do rozszerzającego rozumienia pojęcia postępowania sądowego o wierzytelność, która podlega zgłoszeniu do masy upadłości, w celu objęcia tą kategorią spraw również żądań z art. 189 k.p.c. Postępowanie upadłościowe, którego istotnym elementem jest sporządzenie listy wierzytelności zaspokajanych z masy upadłości, zasadniczo nie stwarza zainteresowanym możliwości dochodzenia roszczenia procesowego o ustalenie istnienia lub nieistnienia prawa lub stosunku prawnego. Na rzecz wniosku, że sprawy te pozostają poza zakresem zastosowania art. 145 ust. 1 pr.up., wobec czego prowadzone w nich postępowania powinny być podejmowane z chwilą ustalenia osoby syndyka, przemawia więc także ten argument, iż w przeciwnym razie zagrożeniu ulegałoby prawo stron do sądu. Podmioty poszukujące ochrony prawnej w sprawach o ustalenie nie miałyby bowiem możliwości uzyskania tej ochrony – co najmniej do czasu wyczerpania trybu zgłoszenia wierzytelności, pozostającej w takim związku z żądaniem z art. 189 k.p.c., że ustalenie istnienia lub

nieistnienia określonego prawa lub stosunku prawnego mogłoby przekładać się na ocenę podstaw umieszczenia danej, zgłoszonej wierzytelności na liście.

Jak podał Sąd Najwyższy korelacja art. 145 ust. 1 pr.up. z ustaleniem listy wierzytelności, wyrażająca istotę i funkcję przywołanego przepisu, stanowi o fundamentalnej różnicy między sprawami o ustalenie i sprawami o zasądzenie. W razie wystąpienia z żądaniem zasądzenia sensem tamowania rozpoznania sprawy w postępowaniu prowadzonym na zasadach ogólnych jest możliwość dochodzenia ochrony prawnej w procedurze związanej z ustaleniem listy wierzytelności. Zbieżne rozwiązanie nie zostało przewidziane dla żądania ustalenia prawa lub stosunku prawnego, które nie ma swego odpowiednika w toku sporządzania listy wierzytelności. W konsekwencji sprawa z art. 189 k.p.c. może toczyć się na zasadach ogólnych, tyle że z udziałem syndyka, a nie samego upadłego. Cel art. 145 ust. 1 pr.up., jakim jest zatamowanie biegu postępowań sądowych, które mogą stać się zbędne wskutek umieszczenia wierzytelności na liście, nie jest bowiem aktualny w odniesieniu do spraw o ustalenie.

Problematyka przedstawiona przez skarżącego w ramach wykazania przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. została więc już wyjaśniona, a skarga kasacyjna nie zawiera argumentów, świadczących o potrzebie dokonania ponownej analizy przez Sąd Najwyższy.

Skarżący nie wykazał skutecznie również przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Rozbieżności w wykładni wskazanych w skardze przepisów zostały już rozstrzygnięte w przytoczonej uchwale Sądu Najwyższego z 19 września 2024 r., III CZP 5/24, która jest powszechnie akceptowana w orzecznictwie (np. postanowienia SN: z 21 listopada 2024 r., I CSK 3156/24; z 26 listopada 2024 r., I CSK 2723/24; z 27 stycznia 2025 r., I CSK 3448/24; z 15 kwietnia 2025 r., I CSK 531/25; z 16 maja 2025 r., I CSK 3155/24, i z 26 czerwca 2025 r., I CSK 1496/25).

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 1 k.p.c.).

7. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono zgodnie z art. 98 § 1 i 3 w oraz w związku z § 2 pkt 6, § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra

Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie. Natomiast rozstrzygnięcie o zwrocie części opłaty uiszczonej od skargi kasacyjnej w związku z nieprzyjęciem jej do rozpoznania uzasadnia art. 79 ust. 1 pkt 2 lit. b w zw. z art. 80a u.k.s.c.

Joanna Misztal-Konecka

(K.W.)

[a.ł]